

دانشگاه مهرآستان

دستورالعمل نحوه نگارش پایان نامه دوره کارشناسی

تهیه کننده: مرتضی بذرافشان

ویرایش اول

زمستان ۱۳۹۲

فهرست مطالب

۱.....	دستورالعمل نحوه نگارش پایان نامه دوره کارشناسی
۳.....	مقدمه
۳.....	شیوه نگارش
۶.....	جلد پایان نامه
۶.....	سایر بخش ها
۸.....	ترتیب مطالب پایان نامه
۹.....	پیوست ۱: نمونه جلد پایان نامه

مقدمه

یکی از اهداف ارائه پایان‌نامه، آشنایی دانشجویان گرامی با نحوه نگارش و تنظیم مطالب یک موضوع علمی است. در این مستند مواردی که دانشجویان ملزم به رعایت آن در هنگام تهیه گزارش نهایی پایان‌نامه خود می‌باشند آورده شده است. دانشجویان باید پایان‌نامه خود را به زبان فارسی تنظیم نمایند و نکاتی که در ادامه آورده شده است را رعایت کنند.

شیوه نگارش

در نگارش پایان‌نامه‌ها لازم است تا قواعد و مشخصات تصریح شده در این دستورالعمل رعایت شود.

۱. کاغذ و چاپ: کلیه قسمت‌های پایان‌نامه باید روی کاغذ سفید مرغوب تایپ گردد. ابعاد کاغذ 21×29.7 (کاغذ A4) است. در مواردی که لازم است از کاغذ در قطع بزرگتر استفاده شود، ضمن استفاده از اندازه‌های استاندارد رده A به هنگام ضمیمه نمودن کاغذ مربوطه به اندازه کاغذ A4 تا شده و حتماً داخل صحافی قرار داده شود. نوع قلم مورد استفاده در تمامی متن یکنواخت (ترجیحاً فونت‌های نازنین (B Nazanin) و با اندازه ۱۴ (در متن اصلی) باشد.

۲. فاصله‌گذاری و حاشیه‌بندی: فاصله سطرها در تمامی پایان‌نامه برابر 1.5cm است، اما فاصله سطرها در چکیده برابر 1cm می‌باشد. حاشیه سمت راست و بالا 3cm و حاشیه سمت چپ و پایین برابر با 2.5cm است. این حاشیه‌ها باید در سرتاسر پایان‌نامه رعایت شود. در صورتی که در برخی موارد اندازه شکل‌ها و یا جدول‌ها بزرگتر از فضای داخل حاشیه‌ها باشد با کوچک کردن آن‌ها و یا با استفاده از کاغذ A3 حاشیه رعایت شود.

در نوشتن متن اصلی هر فصل باید از ابتدای یک صفحه مجزا آغاز شود. عناوین موجود عنوان زیربخش‌های موجود در هر فصل نیز باید در ادامه متن و پس از قرار دادن دو سطر خالی آورده شود.

۳. شماره‌گذاری: شماره صفحات آغازین (از اول پایان‌نامه تا اول متن اصلی) به یکی از دو صورت حروف ابجد و یا عددی که با حروف نوشته شده است (مانند یک، دو، سه و ...) باشد. تمامی صفحات متن اصلی که از مقدمه یا فصل نخست شروع می‌شود باید شماره‌گذاری (به صورت عددی) شوند. شماره‌گذاری صفحات شامل صفحه‌های محتوی شکل، جدول، منابع و پیوست نیز می‌گردد.

a. شماره صفحه در پایین و در وسط قرار می‌گیرد. فاصله شماره صفحه در حدود 1.5cm از لبه پایین‌تر است.

b. بخش‌ها و زیربخش‌ها به عدد شماره‌گذاری می‌شوند؛ به طوری که شماره در سمت راست و شماره بخش بعد از آن آورده شود. مانند:

۳-۲-۴. بیان کننده زیربخش ۴ از بخش ۲ از فصل ۳ است.

۳-۲-۴-۱. بیان کننده زیربخش ۱ از بخش ۴ از فصل ۳ است.

۴. جدول‌ها و شکل‌ها: تمامی شکل‌ها (تصویرها، نمودارها، منحنی‌ها) و جدول‌ها باید با کیفیت مناسب تهیه شوند؛ به گونه‌ای که کپی تهیه شده از آن‌ها از وضوح کافی برخوردار باشد. تمامی شکل‌ها و جدول‌ها باید ترتیب ظهور در هر فصل شماره‌گذاری شوند، مثلاً برای جدول‌های فصل ۲ جدول ۱-۲ و ۲-۲ و ... برای جدول‌های فصل ۳، جدول ۱-۳ و ۲-۳ و ... ذکر شود. عنوان جدول‌ها در بالای آن‌ها و عنوان شکل‌ها در زیر آن‌ها آورده می‌شود. قبل و بعد از جداول و شکل‌ها باید یک سطح خالی قرار داده شده و به صورت وسط چین در صفحات قرار گیرد. چنانچه جدول یا شکلی از مرجعی آورده شده است مرجع د عنوان جدول یا شکل ذکر می‌گردد. همچنین لازم است به کلیه شکل‌ها و جدول‌ها در متن ارجاع شده باشد.

۵. پانویس یا زیرنویس: در صورت که یک عبارت یا واژه نیاز به توضیح خاصی داشته باشد، توضیح را می‌توان به صورت زیرنویس در همان صفحه ارائه نمود. در این صورت عبارت یا واژه توسط شماره‌ای که به صورت کوچک در بال و سمت چپ تایپ می‌شود در زیرنویس، توضیح مربوط به آن شماره ارائه می‌شود. قلم مورد استفاده در زیرنویس باید با قلم مورد استفاده در متن یکی باشد. شماره زیرنویس‌ها باید در ابتدای هر صفحه از ۱ شروع شود.

۶. درج لغات لاتین در متن فارسی: از نوشتن کلمات لاتین در متن پایان‌نامه تا حد امکان باید اجتناب شود. در صورت لزوم نیز لازم است در ابتدا معادل فارسی کلمه لاتین در متن استفاده و اصل کلمه لاتین در پانویس آورده شود. در مواردی که پیدا کردن معادل فارسی کلمه لاتین ممکن نمی‌باشد لازم است تلفظ فارسی کلمه لاتین در متن نوشته شده و در پانویس اصل کلمه لاتین آورده شود. کلمات لاتین در متن با فونت Times New Roman نوشته شود و اندازه آن باید یک واحد کوچکتر از اندازه فونت فارسی همان بخش باشد.

۷. روابط ریاضی و فرمول‌ها: فرمول‌ها در هر فصل به طور جداگانه و به ترتیبی که در متن می‌آیند در داخل پرانتز شماره‌گذاری می‌شوند به طوری که شماره فصل در سمت راست و شماره فرمول بعد از آن آورده شود.

طبق نمونه زیر

$$F = ma \quad (۵-۱)$$

که بیان کننده رابطه ۵ از فصل اول است. قبل و پس از فرمول‌های ریاضی باید یک سطر خالی قرار داده شده و به صورت وسط‌چین در متن استفاده شود.

۸. نحوه ارجاع در متن و فهرست منابع و ماخذ: لازم است در متن به کلیه منابعی که مورد استفاده قرار می‌گیرد اشاره شود. چنانچه در داخل متن از یک منبع مطلبی نقل شود، بلافاصله پس از خاتمه جمله گروه‌ای باز می‌شود و مرجع ذکر می‌گردد. نحوه ارجاع در متن به یکی از دو روش زیر است.

a. مراجع به ترتیبی که در متن می‌آیند شماره‌گذاری می‌شوند. در این روش مراجع به ترتیب شماره در فهرست منابع و ماخذ ذکر خواهد شد.

b. ذکر منبع با ارجاع به نام نویسنده و سال انتشار آن است. برای مثال (Taylor, 2005) در این روش مراجع به ترتیب حروف الفبای نام نویسنده در فهرست منابع ذکر می‌شود.

در صورت استفاده از هر یک دو روش، لازم است که جزییات منابع و مراجع در انتهای پایان‌نامه به روش زیر آورده شود.

آدرس مقاله از مجله علمی با یک نویسنده و یا بیش از یک نویسنده: اسم (اسامی) نویسندگان (نام‌خانوادگی، نام یا نام، نام‌خانوادگی) سال انتشار. موضوع. مشخصات مجله شامل خلاصه نام مجله (ایتالیک یا پررنگ تایپ گردد)، شماره، دوره، صفحه به ترتیب تایپ می‌گردد. در مورد خلاصه نام مجله به نوشتارهای مجله مربوطه مراجعه شود.

مثال‌ها:

Eaton, R.A., 1972. Fungi growing on wood in water cooling towers. *Int. Biodetn. Bull.*, 8:39-48.

طاهری، ج و پاکزاد، ح. "موج و پدیده‌های ارتعاشی". انتشارات دانشگاه علم و صنعت، ص ۲۱۷-۱۲۵، ۱۳۶۰

Hugheus. P.C.R. ant Tanner, J.M. 1973. Radiographic study of the growth of the rat hormone. *J. Anat.*, 114(3): 439-448.

۹. محاسبات: لازم است کلیه محاسبات منحصر در سیستم بین‌المللی SI انجام شود. در موارد استثنایی که به علت محدودیت منابع موجود استفاده از سیستم‌های دیگر اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد، ضروری است که نتایج نهایی هر قسمت از محاسبات را علاوه بر سیستم مربوطه، پس از تبدیل واحد در سیستم SI نیز درج نمود. ضمناً به این موضوع نیز توجه شود که در مقابل تک تک نتایج محاسبات، واحد مربوطه باید ذکر شود.

جلد پایان‌نامه

جلد پایان‌نامه باید دارای ویژگی‌های زیر باشد.

- ۱- کلیت مطالب روی جلد از جلد نمونه که در پیوست ۱ آورده شده است پیروی کند.
- ۲- جنس جلد از مقوا با ضخامت ۲ تا ۳ میلی‌متر با روکش چرم مصنوعی (گالینگور) باشد.
- ۳- قطع جلد نیم‌سانتی‌متر بزرگتر از قطع کاغذ باشد.
- ۴- نوشته‌های روی جلد به صورت زرکوب باشد.
- ۵- در قسمت عطف، عنوان پایان‌نامه، نام نویسنده و سال انجام پایان‌نامه به صورت زرکوب نوشته شود.

سایر بخش‌ها

پس از تهیه متن اصلی پایان‌نامه سایر بخش‌های موجود در یک پایان‌نامه به شرح زیر می‌باشد.

۱. صفحه نخست (اجباری): اولین صفحه پایان‌نامه درج کلام الهی "بسم الله الرحمن الرحيم" می‌باشد.
۲. صفحه عنوان (اجباری): در این صفحه مطالب روی جلد پایان‌نامه عیناً تکرار می‌گردد.
۳. چکیده (اجباری): چکیده پروژه حداکثر در حجمی معادل با یک صفحه A4 تهیه می‌شود. چکیده شامل بیان مختصر مساله مورد بررسی، مراحل بکارگرفته شده برای کسب و جمع‌آوری اطلاعات، نحوه عمل و نتیجه کلی حاصله می‌باشد. چکیده باید به گونه تهیه شود که خواننده با مطالعه آن تشخیص دهد که پروژه موجود در بر گیرنده مطالب مورد علاقه وی می‌باشد یا خیر؟ تاریخچه و سابقه موضوع در این قسمت ذکر نشده بلکه در مقدمه پروژه توضیح داده می‌شود. چکیده در یک صفحه مجزا بعد از صفحه عنوان قرار می‌گیرد و در بالای آن به فاصله دو سطر از حاشیه بالای صفحه و به صورت وسط چین عنوان پایان‌نامه نوشته می‌شود.

۴. صفحه تقدیم (اختیاری): در یک صفحه مستقل بعد از قسمت چکیده، بر حسب صلاحدید نویسنده به فرد، افراد یا موسسه‌ای تقدیم می‌گردد.
۵. صفحه قدردانی (اختیاری): در این قسمت در یک صفحه مجزا بعد از صفحه تقدیم نگارنده مراتب قدردانی خود را از اشخاص و موسساتی که در تدوین مطلب با فراهم آوردن اطلاعات، امکانات و یا تامین بودجه همکاری نموده‌اند ابراز می‌نماید.
۶. فهرست: صفحات فهرست بعد از صفحه قدردانی قرار می‌گیرد. کلمه فهرست در وسط و بالای کلیه صفحات مربوطه نوشته می‌شود عناوین اصلی و فرعی در سمت راست و شماره صفحه در حاشیه چپ نوشته شود. عناوین اصلی از منتهای الیه سمت راست هر سطر و عناوین فرعی به اندازه چهار حرف داخل‌تر از عنوان اصلی نوشته می‌شود. در فهرست فقط عناوین اصلی و عناوین فرعی تا دو سطح نوشته می‌شود.
۷. فهرست علائم و نشانه‌ها (در صورت نیاز): در این قسمت که پس از فهرست اصلی شروع می‌شود لیستی از علائم و اختصاراتی که در متن بکار رفته است درج می‌گردد. نحوه نگارش این فهرست همانند فهرست اصلی پایان‌نامه می‌باشد. در ارتباط با نگارش علائم لازم است نخست حروف انگلیسی و سپس حروف یونانی نوشته شود. همچنین باید در کل متن پایان‌نامه برای نمایش هر پارامتر فیزیکی فقط از یک نماد استفاده شود. برای مثال در کل متن دما با T نشان داده شود.
۸. فهرست جداول (در صورت نیاز): در صورت وجود جدول در متن پایان‌نامه لازم است تا فهرست آن تهیه شده و پس از فهرست علائم و نشانه‌ها آورده شود. نحوه فهرست جداول همانند فهرست اصلی پایان‌نامه می‌باشد.
۹. فهرست نمودارها و عکس‌ها (در صورت نیاز): در صورت وجود نمودار و عکس در متن پایان‌نامه لازم است تا فهرست آن تهیه شده و پس از فهرست جداول آورده شود. نحوه فهرست نمودارها و عکس‌ها همانند فهرست اصلی پایان‌نامه می‌باشد.
۱۰. مقدمه: مقدمه باید شامل موارد ذیل باشد.
 - a. بیان واضح و کامل مساله مورد بررسی یا هدف مطالعه
 - b. بیان دلایل اهمیت موضوع و ارزشیابی آن
 - c. بیان مختصر تاریخچه کارها و تحقیقات قبلی انجام شده روی موضوع و وضعیت فعلی آن
 - d. معرفی و مرور اجزاء و بخش‌های پایان‌نامه

این مطالب به این سوال که چرا این بررسی یا پروژه صورت می‌پذیرد پاسخ داده و نشان می‌دهد که گامی در جهت تکمیل و یا رفع نقص فعالیت گذشتگان می‌باشد.

۱۱. متن اصلی: این بخش از پایان‌نامه اصل و اساس پایان‌نامه می‌باشد. در این بخش باید کلیه مطالبی که در روند اجرای پایان‌نامه گردآوری شده آورده شود. لازم به ذکر است در متن اصلی تنها مطالبی که به صورت مستقیم با موضوع مرتبط است آورده می‌شود و باقی مطالب به صورت پیوست در انتهای پایان‌نامه آورده می‌شود. متن اصلی به صورت کلی باید شامل مطالب زیر باشد.

- a. معرفی موضوع و اهمیت آن و سوالات تحقیق
- b. بیان مختصری از تحقیقات انجام شده در حوزه مورد مطالعه
- c. بیان روش تحقیق و مراحل مختلف طی شده برای گردآوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آن
- d. نتایج بدست آمده از تحقیق
- e. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

ترتیب مطالب پایان‌نامه

مطالب موجود در یک پایان‌نامه بر اساس ترتیب زیر آورده می‌شود.

۱. صفحه بسم الله الرحمن الرحيم
۲. صفحه عنوان
۳. چکیده
۴. صفحه تقدیم (اختیاری)
۵. صفحه قدردانی (اختیاری)
۶. فهرست
۷. فهرست علائم و نشانه‌ها (در صورت وجود)
۸. فهرست جداول (در صورت وجود)
۹. فهرست نمودارها و عکس‌ها (در صورت وجود)
۱۰. مقدمه
۱۱. متن اصلی

۱۲. منابع و مراجع

۱۳. پیوست‌ها (در صورت وجود)

پیوست ۱: نمونه جلد پایان‌نامه

آرم موسسه مهرآستان

نام بخش

پایان‌نامه کارشناسی (کارشناسی ناپیوسته)

گرایش

عنوان

(عنوان پایان‌نامه در اینجا نوشته می‌شود.)

نگارش

(نام کامل نویسنده در اینجا نوشته می‌شود.)

استاد راهنما

(نام کامل استاد راهنما در اینجا نوشته می‌شود.)

ماه و سال